

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-290/19 – 1

Asia C-290/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

9.4.2019

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Krajský súd v Trnave (Slovakia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

12.3.2019

Valittaja:

RN

Vastapuoli:

Home Credit Slovakia a.s.

[– –]

[asian numero]

VÄLIPÄÄTÖS

Krajský súd v Trnave (Trnavan alueellinen tuomioistuin, Slovakia) [– –] [tuomareiden nimet] on päättänyt valittajan RN, [– –] [syntymäaika, tarkka osoite] Šaštín – Stráže, edustajanaan asianajaja JUDr. Vladimír Sidor, Hlohovec, riita-asiassa, jossa on vastapuolena Home Credit Slovakia, a.s., [– –] [yrittystunnus, tarkka osoite] Piešťany, edustajanaan asianajotoimisto GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., Trenčín, ja joka koskee 1 932,10 euron takaisinmaksua korkoineen,

seuraavaa:

Asian käsittely keskeytetään siviiliprosessilain (civilný sporový poriadok) 162 §:n 1 momentin c kohdan nojalla ja Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään seuraava kysymys:

Onko kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan [2] kohdan g alakohtaa tulkittava siten, että kulutusluottosopimus vastaa edellä mainitun säännöksen vaatimuksia, jos todellista vuosikorkoa ei ilmoiteta tarkkana prosenttilukuna vaan kahden arvon välisenä marginaalina (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä)?

Perustelut

- 1 Alueellisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin valittajan valitus, joka koski Okresný súd Senican (Senican piirituomioistuin) [– –] [asian numero] 21.3.2018 antamaa tuomiota, jolla kyseinen tuomioistuin hylkäsi kanteen, jossa valittaja vaati vastapuolta maksamaan perusteettomaksi eduksi katsomansa 1 932,10 euron summan viivästyskorkoineen. Perusteettoman edun katsottiin syntyneen vastapuolelle siten, että valittaja maksoi vastapuolelle takaisin luottosopimukseen perustuvaa kulutusluottoa. Tähän sopimukseen ei kuitenkaan sisällynyt kaikkia lain edellyttämiä tietoja, ja siksi vastapuolen myöntämää kulutusluottoa olisi kuulunut pitää korottomana ja kuluttomana, minkä johdosta valittajan olisi tullut maksaa vain luoton pääoma takaisin vastapuolelle. Valittaja on jo ehtinyt maksaa vastapuolelle summan, joka oli 1 932,10 euroa suurempi kuin luoton pääoma, joten valittaja vaatii vastapuolta maksamaan ylimenevän summan takaisin.
- 2 Ensimmäisen asteen tuomioistuin perusti näkemyksensä tosiseikkoihin, joita ei ole kiistetty [alkup. s. 2], ja ne voidaan tiivistää seuraavasti: Valittaja (velallinen) ja vastapuoli (luotonantaja) tekivät 4.3.2013 luottosopimuksen [– –] [sopimuksen numero]. Sopimuksessa mainitaan muun muassa, että vastapuoli myöntää valittajalle käyttötarkoitukseltaan määrittämättömän luoton, jonka kokonaismäärä on 3 359,14 euroa, maksettava kuukausierä on 89,02 euroa, kuukausierien määrä on 60, vuosikorko on 19,62 prosenttia ja todellinen vuosikorko on 21,5–22,4 prosenttia. Todelliseen vuosikorkoon liittyy huomautus, jossa mainitaan, että ”todellisen vuosikoron tarkka arvo riippuu luoton myöntämispäivämäärästä ja asiakas suostuu siihen, että luotonantaja ilmoittaa todellisen vuosikoron tarkan määrän asiakkaalle vasta luoton myöntämisen jälkeen”. Lisäksi sopimuksessa mainitaan eräpäivät maksuerille, joista ensimmäinen maksetaan kuukauden kuluttua luoton myöntämispäivämäärästä ja seuraavien maksuerien eräpäivä on kalenterikuukauden 15. Päivä, ja luoton takaisinmaksuaika on 60 kuukautta. Vastapuoli vahvisti valittajalle 2.7.2017 päivätyllä kirjeellään tämän maksaneen luoton takaisin kokonaisuudessaan; valittaja maksoi vastapuolelle luotosta kokonaisuudessaan 5 291,24 euroa.
- 3 Ensimmäisen asteen tuomioistuin totesi, että vastapuolen valittajalle myöntämä luotto on kulutusluotoista ja muista kuluttajille myönnettävistä luotoista ja lainoista annetussa laissa nro 129/2010, sellaisena kuin se oli voimassa 4.9.2013

(zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov) (jäljempänä laki nro 129/2010), tarkoitettu kulutusluotto ja että luottosopimus [– –] [sopimuksen numero] sisältää kaikki lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin edellyttämät tiedot. Unionin tuomioistuimen 9.11.2016 antamaan tuomioon Home Credit Slovakia v. Klára Bíróová (C-42/15, EU:C:2016:842) viitaten ensimmäisen asteen tuomioistuin katsoi, että sopimuksessa ei ole määritettävä yksittäisiä, tarkkoja kalenterikuukausittaisia takaisinmaksueriä, luoton tarkkaa, lopullista takaisinmaksuhetkeä eikä yksittäisen takaisinmaksuerän tarkkaa jaottelua osiin pääoman lyhennyksen ja koron erittelemiseksi. Lisäksi se tuli siihen tulokseen, että todellista vuosikorkoa ei välttämättä tarvitse mainita sopimuksessa yksiselitteisesti yhdellä konkreettisella luvulla ja että olisi suhteetonta saattaa vastapuolena oleva luotonantaja vastuuseen siitä, että luottoa pidettäisiin korottomana ja kuluttomana vain siitä syystä, että todellinen vuosikorko on mainittu kahden arvon marginaalina (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä). Tästä syystä ensimmäinen asteen tuomioistuin totesi, että luottoa ei voida pitää korottomana ja kuluttomana ja ettei vastapuoli ole saanut perusteetonta etua siitä, että valittaja maksoi sille luoton kokonaissumman takaisin luottosopimuksessa sovitun mukaisesti.

- 4 Valittaja esittää valituksessaan useita väitteitä, joita ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin ei pidä olennaisina esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen kannalta. Ne koskevat nimittäin kysymystä siitä, onko yksittäisten takaisinmaksuerien oltava eroteltuina pääoman lyhennykseen ja korkoihin, ja sitä, onko sopimuksessa mainittava lopullinen takaisinmaksuhetki. Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin olettaa, että näihin direktiivin 2008/48/EY tulkintaa koskeviin oikeudellisiin kysymyksiin unionin tuomioistuin on jo vastannut 9.11.2016 antamallaan tuomiolla Home Credit Slovakia vs. Klára Bíróová, (C-42/15, EU:C:2016:842), joten tältä osin on kyse selkeästä acte éclairé -tapauksesta. Valittaja on eri mieltä ensimmäisen asteen tuomioistuimen kanssa siitä, että lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin j kohdan mukaan riittäisi, että todellinen vuosikorko mainitaan enimmäis- ja vähimmäismäärinä. Tällainen tulkinta on valittajan mielestä ristiriidassa lain nro 129/2010 säännöksen, jossa edellytetään, että kuluttajalla on oikeus saada tarkat tiedot kulutusluottosopimuksen tekohetkellä voimassa olleiden todellisen vuosikoron laskemisen perusteena käytettyjen tietojen perusteella, kanssa. Tulkintaa tukevat useat muiden alueellisten tuomioistuimien tekemät päätökset Slovakian tasavallassa. Näin ollen valittaja väittää, että sopimuksessa ei ole lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin j kohdassa tarkoitettua pakollista tietoa ja että luotto on näin ollen koroton ja kuluton ja että vastapuolen olisi maksettava takaisin summa, jonka valittaja oli maksanut luoton pääoman lisäksi.

II. Unionin lainsäädäntö ja kansallinen lainsäädäntö [alkup. s. 3]

- 5 Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin perustelee kysymysten esittämisen erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY johdanto-osan 19 ja 31 perustelukappaleella, 3 artiklan i alakohdalla, 4 artiklan 2 kohdan c alakohdalla, 5 artiklan 1 kohdan g alakohdalla, 10 artiklan [2] kohdan g

alakohdalla ja 19 artiklalla sekä direktiivin liitteessä I olevalla II osalla. Kysymysten tiivistämiseksi edellä mainittuja säännöksiä ei lainata sanataarkasti tässä yhteydessä, sillä unionin tuomioistuin tuntee säännökset.

- 6 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY otettiin osaksi Slovakian tasavallan lainsäädäntöä lailla nro 129/2010, sellaisena kuin se oli voimassa valittajan ja vastapuolen välisen sopimuksen allekirjoittamisen aikoihin. Käsiteltävässä asiassa olennaisia ovat seuraavat lain kohdat (sellaisina kuin ne olivat voimassa 4.9.2013):

Lain 1 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”2) Kulutusluotolla tarkoitetaan tässä laissa kulutusluottosopimukseen perustuvan väliaikaisen rahoituksen tarjoamista luotonantajan kuluttajalle tarjoaman lainan, luoton, maksun lykkäyksen tai vastaavan maksujärjestelyn muodossa.”

Lain 9 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”2) Kulutusluottosopimuksessa – – on oltava seuraavat tiedot: – –

- j) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaissumma laskettuina kulutusluottosopimuksen tekohetkellä voimassa olevien tietojen perusteella; kaikki todellisen vuosikoron laskemiseen käytettävät oletukset on mainittava – –”.

Lain 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”1) Myönnettyä kulutusluottoa pidetään korottomana ja kuluttomana, jos

- a) kulutusluottosopimuksessa – – ei ole 9 §:n 2 momentin a–k kohdan mukaisia tietoja – –”.

- 7 Lisäksi asian kannalta merkityksellinen on siviililain (občianský zákonník) (laki nro 40/1964, sellaisena kuin se on muutettuna) 451 §, jossa säädetään olennaisin osin seuraavaa:

”1) Perusteettoman edun saajan on palautettava saatu etu.

2) Perusteettomalla edulla tarkoitetaan taloudellista etua, joka on saatu suorituksella ilman oikeudellista perustetta tai suorituksella, joka perustuu pätemättömään oikeustoimeen – –”.

III. Kysymyksen merkityksellisyys ja esittämisen perustelut

- 8 Ennakkoratkaisupyyntöön esittävän tuomioistuimen on tehtävä käsiteltävässä asiassa päätös siviililain 451 §:ssä tarkoitetun perusteettoman edun palautusta koskevasta valittajan vaatimuksesta. Valittajan näkemyksen mukaan vastapuoli oli saanut perusteettoman edun siten, että valittaja oli suorittanut kaikki luoton maksut luottosopimuksen [– –] [sopimuksen numero] mukaisesti eli

kokonaismäärältään 5 291,24 euroa. Lain nro 129/2010 11 §:n 1 momentin a kohdan mukaan sopimuksen olisi kuitenkin pitänyt olla koroton ja kuluton, joten vastapuolella olisi ollut oikeus vaatia valittajalta vain luoton pääoman eli 3 359,14 euron takaisinmaksua. Koska vastapuoli oli vastaanottanut myös korkojen ja kulujen maksut, joita sillä ei ollut oikeutta vaatia, oli vastapuoli vastaanottanut suorituksen ilman laillista perustetta tai pätemättömään oikeustoimeen perustuvan suorituksen, joten vastapuolen on palautettava syntynyt etu valittajalle siviililain 451 §:n perusteella. Valittajan näkemyksen mukaan luottoa on pidettävä korottomana [**alkup. s. 4**] ja kuluttomana muun muassa sillä perusteella, että luottosopimuksessa [– –] [sopimuksen numero] todellinen vuosikorko on mainittu ainoastaan kahden arvon välisenä marginaalina (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä), minkä se väittää olevan ristiriidassa lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin i kohdan kanssa. Johtopäätökset siitä, vastaako luottosopimus [– –] [sopimuksen numero] laissa määritettyjä vaatimuksia eli oliko vastapuolella oikeus vaatia valittajalta korkoja ja kuluja, riippuvat mainitusta lain nro 129/2010 säännöksestä, jolla direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan [2] kohdan g alakohda on otettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Ennakkoratkaisupyynnön esittävän tuomioistuimen mukaan ratkaisun antaminen asiassa edellyttää direktiivin 2008/48/EY tulkintaa SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukaisesti. Koska direktiivi 2008/48/EY on unionin toimielimen toimi, sen tulkinta kuuluu SEUT 267 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti unionin tuomioistuimen toimivaltaan.

- 9 Todellinen vuosikorko on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kuluttajan päätöksenteon kannalta tärkeä tieto, jonka perusteella kuluttaja voi arvioida eri luottotarjouksia ja tulevan sitoumuksensa ulottuvuuden (määräys Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685). Kyseisen tiedon merkitys voidaan ymmärtää myös direktiivin 2008/48/EY johdanto-osan 19 perustelukappaleesta, jonka mukaan avoimuus tulee varmistaa määrittämällä todellinen vuosikorko samalla tavalla kaikkialla unionissa ja jossa määritetään toimintaedellytykset. Tätä tarkoitusta varten direktiivin 2008/48/EY 19 artiklassa, luettuna yhdessä sen liitteen I kanssa, esitetään yksityiskohtaiset menettelytavat todellisen vuosikoron laskemiseksi ja asiaan liittyvien edellytysten yksityiskohtainen luettelo. Edellä mainittujen säännösten perusteella on ennakkoratkaisupyynnön esittävän tuomioistuimen mukaan jo johdettavissa, että direktiivissä 2008/48/EY tarkoitetaan käsitteellä ”todellinen vuosikorko” yhtä konkreettista lukua. Se, että todellisen vuosikoron määrä riippuu luoton nostopäivämäärästä ja yksittäisten lyhennyserien päivämäärästä, voi johtaa siihen, että todellisen vuosikoron laskemisessa voi esiintyä eroja luoton nostoajankohdasta riippuen. Direktiivissä 2008/48/EY on puututtu näihin ongelmiin siten, että liitteessä I olevassa II osassa on useita oletuksia, joita on tällaisessa tapauksessa käytettävä ja joiden tarkoituksena on asettaa luotolle kiinteä nostopäivämäärä ja maksuerille konkreettinen päivämäärä. Tämä vastaa myös direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohdan sanamuotoa, jonka mukaan todellinen vuosikorko on mainittava ”laskettuna luottosopimuksen tekohetkellä”. Ennakkoratkaisupyynnön esittävän tuomioistuimen mukaan viitattujen säännösten sanamuoto puoltaa sitä päätelmää, että direktiivissä 2008/48/EY vaaditaan todellisen vuosikoron

ilmoittamista konkreettisenä lukuna, joka lasketaan luottosopimuksen tekohetkellä liitteessä I olevan II osan mukaisten oletusten perusteella, eikä kahden arvon marginaalina (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä).

- 10 Vastapuoli esittää 6.2.2019 päivätyssä lausumassaan, että luottosopimus [– –] [sopimuksen numero] tehtiin valittajan ja vastapuolen välisen, puhelimesta tehdyn sopimuksen perusteella ja että valittajalla oli 35 vuorokautta harkinta-aikaa siihen, hyväksyykö hän luottosopimusehdotuksen vai ei. Vastapuoli ei tästä syystä pystynyt määrittämään rahoituksen myöntämisen tarkkaa ajankohtaa. Ennakkoratkaisupyyntöön esittävä tuomioistuin ei kuitenkaan pidä tätä väitettä uskottavana, sillä juuri tällaisissa tapauksissa olisi käytettävä liitteessä I olevan II osan mukaisia oletuksia, esimerkiksi a, c tai f kohdan mukaista oletusta. Pelkästään se, että luoton nostopäivämäärä ei ole selkeä, ei vielä tarkoita sitä, ettei yksittäistä todellisen vuosikoron arvoa ole mainittava.
- 11 Direktiivistä 2008/48/EY on lisäksi johdettavissa, että siinä määritellään tyhjentävästi tapaukset, joissa todellinen vuosikorko voidaan mainita muulla tavoin kuin tarkalla luvulla, kuten myös tapaukset, joissa todellisen vuosikoron määrittäminen ei ole mahdollista. Direktiivin 2008/48/EY 19 artiklan 5 kohdasta nimittäin ilmenee, että mikäli todellisen vuosikoron laskemiseen ei voida käyttää edes liitteessä I olevan II osan tai 19 artiklan mukaisia oletuksia, komissio voi täydentää tai muuttaa näitä oletuksia delegoidulla lainsäädännöllä. Samaan tapaan [alkup. s. 5] direktiivin 2008/48/EY 5 artiklan 1 kohdan g alakohdassa säädetään tapauksista, joissa todellinen vuosikorko voi tietyin edellytyksin muuttua, mistä syystä tällaisessa tapauksessa luotonantajan on ilmoitettava, että muut luotonnostojärjestelyt voivat johtaa suurempaan todelliseen vuosikorkoon. Tämä säännös olisi turha, jos todellinen vuosikorko voitaisiin määrittää kahden arvon marginaalina, sillä siinä tapauksessa riittäisi, että direktiivin 5 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettu ”suurempi todellinen vuosikorko” mainittaisiin ylärajana, jolloin ei olisi tarpeen huomauttaa sen mahdollisesta noususta. Myös tämä puoltaa käsitystä siitä, että direktiivissä 2008/48/EY tarkoitetaan todellisella vuosikorolla konkreettista arvoa, ei marginaalia, ja siinä säädetään nimenomaisesti menettelytavat tilanteissa, joissa todellisen vuosikoron määrittäminen ei ole mahdollista. Näitä menettelytapoja ei voida kiertää siten, että todellinen vuosikorko määritetään pelkällä marginaalilla (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä) väittämällä, että tarkkaa arvoa ei voida määrittää. Direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan i alakohdassa ei ole säädetty tällaisesta mahdollisuudesta (todellisen vuosikoron kasvun tai laskun mahdollisuudesta ilmoittaminen), vaan kyseisessä säännöksessä edellytetään konkreettisen todellisen vuosikoron mainitsemista. Ennakkoratkaisupyyntöön esittävän tuomioistuimen mukaan oikeutettu johtopäätös on, että todellisen vuosikoron määrittäminen kahden arvon marginaalina (vähimmäismäärä ja enimmäismäärä) ei täytä direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan i alakohdan vaatimuksia.

IV. Päätelmät

12 Edellä mainituista syistä tuomioistuin tuli siihen tulokseen, että käsiteltävässä asiassa on pyydettävä ennakkoratkaisua Euroopan unionin tuomioistuimelta. Tästä syystä se lykkäsi käsittelyä [– –] [viite kansallisiin prosessisäädöksiin] SEUT 267 artiklan nojalla ja teki päätösoosassa mainitun päätöksen. Tuomioistuin jatkaa käsittelyä [– –] [viite kansallisiin prosessisäädöksiin] sen jälkeen, kun unionin tuomioistuimelta on saatu ratkaisu.

13 [– –] [tieto jaoston yksimielisestä päätöksenteosta ja viite kansallisiin prosessisäädöksiin]

[– –] [tieto siitä, että tähän päätökseen ei voi hakea muutosta]

Trnava, 12.3.2019

[– –] [tuomareiden ja kirjaajan nimet]

TYÖASIAKIRJA